

Ewa Katarzyna Citko

Uniwersytet w Białymstoku
Wydział Studiów Kulturowych
Zakład Studiów nad Kulturą Współczesną i Filmem
k.citko@uwb.edu.pl
ORCID: 0000-0002-7246-6921

Własny ekologiczny miniogródek ziołowy, warzywny i kwiatowy na balkonie lub na parapecie

Miejsce realizacji działania: Dom Kultury „Śródmieście” w Białymstoku.

Termin realizacji działania (miesiące realizacji projektu): kwiecień – lipiec 2023.

Czas trwania działania: 2 godziny 15 minut (3 godziny lekcyjne).

Opis działania: działania związane z uprawą zdrowych, ekologicznych warzyw i ziół wpisują się w szeroko rozumianą hortiterapię, przynosząc osobom je podejmującym wielką satysfakcję oraz dostarczając zdrowej żywności domownikom. Są także działaniem proekologicznym, ograniczającym użycie szkodliwych sztucznych nawozów i środków ochrony roślin, a także wykorzystującym niektóre odpady kuchenne jako cenne źródło nawozów i – co za tym idzie – przyczyniającym się do ograniczenia wytwarzania śmieci.

Żyjemy w czasach, w których coraz więcej osób ma świadomość zdrowego stylu życia i potrzeby dobrego odżywiania się. W związku z tym rozwija się moda na własne ekologiczne uprawy, ze względu na korzyści związane z pozyskiwaniem naturalnych produktów, nieskażonych chemicznymi środkami ochrony roślin i sztucznymi nawozami. Ponadto, własna uprawa warzyw, ziół czy kwiatów daje dużo satysfakcji i przynosi cenne chwile relaksu, potrzebne w naszej codziennej egzystencji, pełnej stresu i zabiegania.

Nie bez znaczenia są także walory smakowe uprawianych własnoręcznie warzyw czy ziół. Wszyscy zapewne znamy różnicę smaku pomidora kupionego w supermarkecie i takiego, który pochodzi z ekologicznej uprawy. Własny warzywniak, ogródek ziołowy czy kwiatowy to także doskonały sposób, aby nawet w mieście żyć bliżej natury. Cała rodzina może czerpać korzyści z hodowli roślin, także dzieci. Szczególnie maluchy lubią „grzebać się” w ziemi, siać, podlewać i doglądać sadzonek. Domowa uprawa uczy również najmłodszych ogrodników odpowiedzialności, systematyczności i troski o przyrodę. Nabycie umiejętności ekologicznej uprawy roślin na własne potrzeby niewątpliwie przyczynia się do poszerzenia kompetencji ekologicznych, tak istotnych dla dzisiejszej kultury życia w myśl troski o naszą planetę.

Z myślą o wszystkich, którzy chcą spróbować na własną rękę uprawy roślin na balkonie lub na parapecie w swoim mieszkaniu, w ramach działań praktycznych związanych z projektem „Nauka dla Społeczeństwa”, zostały przeprowadzone warsztaty ekologiczne związane z zakładaniem i prowadzeniem miniogrodów. Spotkanie podzielono na dwie części; pierwsza, w formie wykładu, poświęcona została informacjom jak przygotować miejsce do upraw, jakie rośliny sadzić i jakie wybrać dla nich sąsiedztwo, jak je podlewać, nawozić i ochraniać przed szkodnikami. Druga część miała charakter działań praktycznych, związanych z sadzeniem

rozsady pomidorów koktajlowych i wysiewem nasion ziół i kwiatów. Uczestnicy warsztatów po ich zakończeniu mogli zabrać ze sobą do domu posadzone przez siebie rośliny, mając świadomość jak wykorzystać uzyskane rozsady i jak je pielęgnować, aby nie tylko cieszyły oczy, ale i wydały dobre plony.

Cele ogólne i szczegółowe:

- zachęcenie do uprawy ekologicznej ziół, małych owoców i warzyw w doniczkach na balkonach lub nasłonecznionych parapetach;
- nabywanie umiejętności sadzenia i uprawy z wykorzystaniem pozytywnego wpływu kalendarza biodynamicznego oraz dobrosąsiedztwa poszczególnych gatunków ziół, warzyw, miniowoców i jadalnych kwiatów (allelopatia);
- propagowanie zdrowego stylu życia i odżywiania;
- wykorzystanie odpadów kuchennych jako nawozów i środków ochrony roślin (domowy recycling śmieci).

Efekty:

- podniesienie poziomu kompetencji kulturowych (ekologicznych) mieszkańców województwa podlaskiego – dzieci, młodzieży i dorosłych;
- nauczenie mieszkańców województwa podlaskiego nowych kompetencji kulturowych po pandemii;
- nabycie przez mieszkańców województwa podlaskiego umiejętności interpretacji poszczególnych zjawisk kulturowych (miejski trend kulturowy zakładania własnych zielonych enklaw i uprawy zdrowych owoców, warzyw i kwiatów);
- pobudzenie aktywności kulturowej różnych grup mieszkańców województwa podlaskiego.

Metody i formy pracy: warsztaty – wspólne przygotowanie upraw, sadzenie i pielęgnacja, połączone z wykładem na temat upraw ekologicznych i biodynamicznych.

Spotkanie rozpocznie krótka wykład na temat biodynamicznej uprawy ziół, warzyw i kwiatów jadalnych na balkonie lub na parapiecie w domu, następnie odbędą się warsztaty z sadzenia ziół, kwiatów i sadzonek warzyw. Efekty działania każdy uczestnik będzie mógł zabrać ze sobą do domu.

Narzędzia niezbędne do przeprowadzenia działania: ekologiczna ziemia do uprawy roślad, doniczki (biodegradowalne pojemniki), sadzonki pomidorów koktajlowych, nasiona.

Wykorzystane materiały:

Literatura wykorzystana w działaniu:

- 1) B. Eleris, *Biodynamiczna uprawa działki*, przeł. nie podano, Wyd. PWRiL, Warszawa 2005.
- 2) K. von Heynitz, G. Merckens, *Ogród biodynamiczny*, przeł. nie podano, Wyd. PWRiL, Warszawa 1992.
- 3) M. Przybylak-Zdanowicz, *Ekologiczny poradnik księżycowy 2023*, Wyd. PWRiL, Bydgoszcz 2022.

Przebieg działania:

Część pierwsza – wprowadzenie:

- 1) Czym jest metoda biodynamiczna uprawy roślin?
- 2) Czym jest kalendarz księżycowy?
- 3) Dobre i złe sąsiedztwo roślin – wzajemne oddziaływanie gatunków.
- 4) Nawozy z resztek kuchennych.
- 5) Ekologiczne środki ochrony roślin.

Część druga – działanie:

Wysiew nasion i sadzenie roślin (sadzonek) do biodegradowalnych pojemników z użyciem ekologicznego podłoża, wskazówki dotyczące dalszej uprawy roślin.

Zalecana literatura:

Allelopatia w ogrodzie. Tabela i przykłady, <https://poradnikogrodniczy.pl/allelopatia-w-ogrodzie-tabela-i-przyklady.php> (dostęp: 29.02.2024).

Eleris B., *Biodynamiczna uprawa działki*, przeł. nie podano, Wydawnictwo PWRiL, Warszawa 1994.

Ogród na balkonie w bloku, <https://murator-dom.pl/ogrod/tarasy/ogrod-na-balkonie-zaplanuj-go-juz-teraz-aby-od-wiosny-cieszyc-sie-piekny-mi-roslinami-a-a-1G9U-SAeE-Hi5r.html> (dostęp: 29.02.2024).

Ogród na balkonie – jak urządzić kwiatowy zakątek, mały warzywnik lub zielony ogródek na balkonie w bloku?, <https://www.weranda.pl/ogrody/male-i-duze/ogrod-na-balkonie> (dostęp: 29.02.2024).

Ogród warzywny na balkonie w bloku – pomysły na jego wykonanie, <https://www.vidaron.pl/poradnik/ogrod-warzywny-na-balkonie-w-bloku-pomysly-na-jego-wykonanie> (dostęp: 29.02.2024).

Paungger J., Poppe T., *Ogród tętniący życiem*, przeł. A. Porowska, Wydawnictwo ABA, Warszawa 2010.

Przybylak-Zdanowicz M., *Ekologiczny poradnik księżycowy 2024*, Wydawnictwo Gaj, Bydgoszcz 2023.

Von Heynitz K., Merckens G., *Ogród biodynamiczny*, przeł. nie podano, Wydawnictwo PWRiL, Warszawa 1992.